

cliënt: Stichting BOOR

contactpersoon: mevrouw S. de Winter

adres: Postbus 23058
3001 KB Rotterdam

omschrijving: Nader onderzoek vleermuizen
Jan Ligthartstraat 8 te Rotterdam

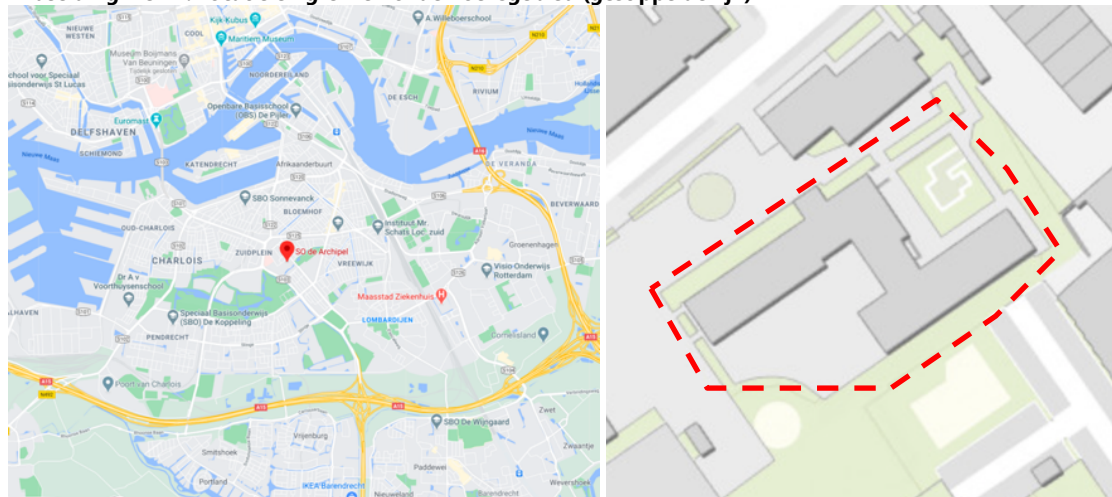
van: ir. Linda van der Valk

datum: 3 november 2020

Geachte mevrouw De Winter,

Hierbij ontvangt u de resultaten van het nadere onderzoek naar vleermuizen in het gebouw van basisschool de Archipel liggend aan de Jan Ligthartstraat 8 te Rotterdam. In afbeelding 1 en 2 is de locatie en het onderzoeksgebied weergegeven.

Afbeelding 1 en 2. Locatie en grenzen onderzoeksgebied (gestippelde lijn)



Aanleiding

De aanleiding voor het nadere onderzoek is de Ecologische Quickscan die in 2019 is uitgevoerd¹. Hieruit bleek dat vaste rust -of verblijfplaatsen van vleermuizen niet konden worden uitgesloten.

¹ Smits, P. en Wiegel, P. Bureau Natuurlijk. Quickscan Jan Ligthartstraat Rotterdam, 22 p.

Doel

Het doel van het nadere onderzoek is meerledig:

- Vaststellen dan wel uitsluiten van vaste rust -of verblijfplaatsen van vleermuizen;
- Vaststellen soort(en) en aantal in het plangebied;
- Vaststellen wat de mogelijke effecten van de renovatie zijn op deze soorten en of een ontheffing van de Wet natuurbescherming is benodigd.

Onderzoeksstrategie en methode nader onderzoek

Methode vleermuisonderzoek

Het vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017. Met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) -een apparaat dat de ultrasone geluiden van vleermuizen omzet in voor de mens hoorbare frequenties- zijn de vleermuizen waargenomen. De geluiden zijn digitaal opgenomen met een Elekon Batlogger en een Echo-meter met module op een smartphone. De bestanden zijn geanalyseerd met behulp van het analyseprogramma Batsound.

Op basis van de frequentie van de geluiden, de biotoop en het vlieggedrag kan worden vastgesteld om welke vleermuissoorten het gaat. Vleermuizen verhuizen regelmatig van verblijfplaats en er wordt onderscheid gemaakt in winterverblijfplaats, zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijfplaatsen. Daarom worden vijf inventarisatierondes in het vleermuisprotocol als noodzakelijk geacht. De onderzoeken vinden verspreid plaats tussen mei en september vanaf zonsondergang en twee uur voor zonsopkomst. Op basis van deze onderzoeken is het gebruik van vleermuizen in het gehele plangebied in kaart gebracht.

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de onderzoeksrondes. In de zomer en het najaar van 2020 zijn in totaal vier onderzoeksrondes uitgevoerd. Een extra ronde naar laatvlieger is niet uitgevoerd, omdat de laatvlieger geen enkele keer is waargenomen.

Tabel 1: Bijzonderheden van het vleermuisonderzoek

datum	Type vleermuisonderzoek	weersomstandigheden
08-06-2020 21:55 - 00:00 uur (zonsondergang 22:00 uur)	Avondronde: foerageergebied zomer- en kraamverblijfplaatsen en migratieroute. > 2 onderzoekers	13°C, bewolkt, geen neerslag, wind Bft 3
07-07-2020 03:30 - 5:35 uur (zonsopkomst 5:34 uur)	Ochtendronde: foerageergebied zomer- en kraamverblijfplaatsen, en migratieroute. > 1 onderzoeker	12°C, half bewolkt, geen neerslag, wind Bft 1-2
23-8-2020 22:00 - 02:00 uur (zonsondergang 20:46 uur)	Avondronde: foerageergebied zomer- en paarverblijfplaatsen, middernachtzwermen (massawinterverblijfplaatsen) en migratieroute. > 1 onderzoeker	19°C, half bewolkt, geen neerslag, wind Bft 3-4
18-9-2020 23:30 – 01:30 uur (zonsondergang 19:47 uur)	Avondronde: foerageergebied zomer- en paarverblijfplaatsen en migratieroute. > 1 onderzoeker	12°C, helder, geen neerslag, wind Bft 2-3

Het volgende is aangegeven in het vleermuisprotocol: *"De in te zetten personele capaciteit en/of gebruik van technische hulpmiddelen moet worden afgestemd op de omvang, de complexiteit van het gebied of object, de aard van de ingreep en de in te zetten methoden. Als vuistregel hierbij kan worden gedacht aan het volgende: Als in het donker meer dan een kwart van het onderzoeksgebied niet valt te (over)zien of te beluisteren, moet een extra waarnemer ingeschakeld worden. Daarbij geldt voor die extra waarnemer weer dezelfde regel totdat het hele onderzoeksgebied goed in beeld is. Wanneer het niet de vraag is of een vleermuisfunctie kan worden uitgesloten, maar welke soorten voorkomen, dan kan al lopend, fietsend of autorijdend met een detector en/of zicht worden gewerkt."*

De onderzoeken naar vleermuizen zijn, met uitzondering van de avondronde in de kraamperiode, met één onderzoeker uitgevoerd. Het projectgebied is relatief kleinschalig en met 2 onderzoekers was 100% van het projectgebied te overzien.

Tijdens de ochtendronde in de kraamperiode en de avondrondes in de paarperiode was een tweede onderzoeker overbodig. Zwerm- en baltsactiviteiten nemen ongeveer 30 minuten respectievelijk langer dan 30 minuten in beslag. Rond het gebouw kon een gehele ronde worden gelopen in enkele minuten, waardoor vrij snel duidelijk was dat aan de zuidzijde van het plangebied de meeste activiteit van vleermuizen plaatsvond. Aan deze zijde is het rustiger en donkerder en wordt het projectgebied over de hele lengte begrenst door bomen. De noordoostzijde grenst aan de Jan Ligthartstraat waar weliswaar ook diverse bomen staan maar meer verlichting en drukte van de straat is. De noord -en noordwestzijde van het projectgebied grenzen aan een gymzaal, diverse jaren 30 woningen en een hotel. Aan de noordwestzijde en tussen het schoolgebouw en het hotel is ook beschutting van bomen.

Op basis van het seizoensgebonden gedrag van de te verwachten en aangetroffen soorten, de grootte en overzichtelijkheid van het plangebied en de expert judgement van de onderzoekers is in voldoende mate personele capaciteit ingezet voor dit plangebied.

Onderzoekresultaten

Waarnemingen vleermuizen 8 juni 2020

Tijdens de eerste onderzoeksronde (avondronde) op 8 juni 2020 is om 22:24 uur (24 minuten na zonsondergang) de eerste gewone dwergvleermuis waargenomen aan de zuidwestzijde van de school. Deze was langs de bomen en zijgevel van de school aan het foerageren. 5 à 10 minuten later kwam een tweede gewone dwergvleermuis binnen het projectgebied foerageren. In totaal zijn tussen de 6 à 8 dieren in het onderzoeksgebied waargenomen. De dieren foerageerden vaak dicht langs de gevels van het schoolgebouw, rondom het hele gebouw en de aanwezige bomen in en langs het onderzoeksgebied. Opvallend was de concentratie van waarnemingen rond de kopse gevels A, B en C welke van baksteen zijn en open stootvoegen bevatten op circa 10 meter hoogte. Na 23:15 uur nam de activiteit van foeragerende gewone dwergvleermuizen duidelijk af. Er zijn tijdens deze ronde geen uitvliegende of zwermende exemplaren waargenomen. Er zijn ook geen andere vleermuissoorten waargenomen.

Waarnemingen vleermuizen 7 juli 2020

Op één locatie aan de zuidwestelijke kopse gevel A zijn tussen 4:30 - 5:03 uur 10 zwermende en invliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, zie afbeelding 3 en 6. De dieren vlogen in bij de 2de open stootvoeg vanaf links geteld. Deze groep is te klein voor een kraamkolonie en daarom wordt geconcludeerd dat het om een zomerverblijfplaats gaat. In de kopse gevels B en C zijn tussen 4:35 en 5:00 uur tussen de 2 à 4 zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen die herhaaldelijk de gevel aantikten ter hoogte van de open stootvoegen, zie afbeelding 4 en 5. Hiermee zijn 3 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Rond het hele gebouw werd gefoerageerd door dezelfde exemplaren gewone dwergvleermuizen. Een enkele keer is ook een ruige dwergvleermuis gehoord, maar niet gezien. De laatvlieger is niet waargenomen.

Afbeelding 3. Kopse gevel A, locatie invliegende gewone dwergvleermuizen 7 juli 2020



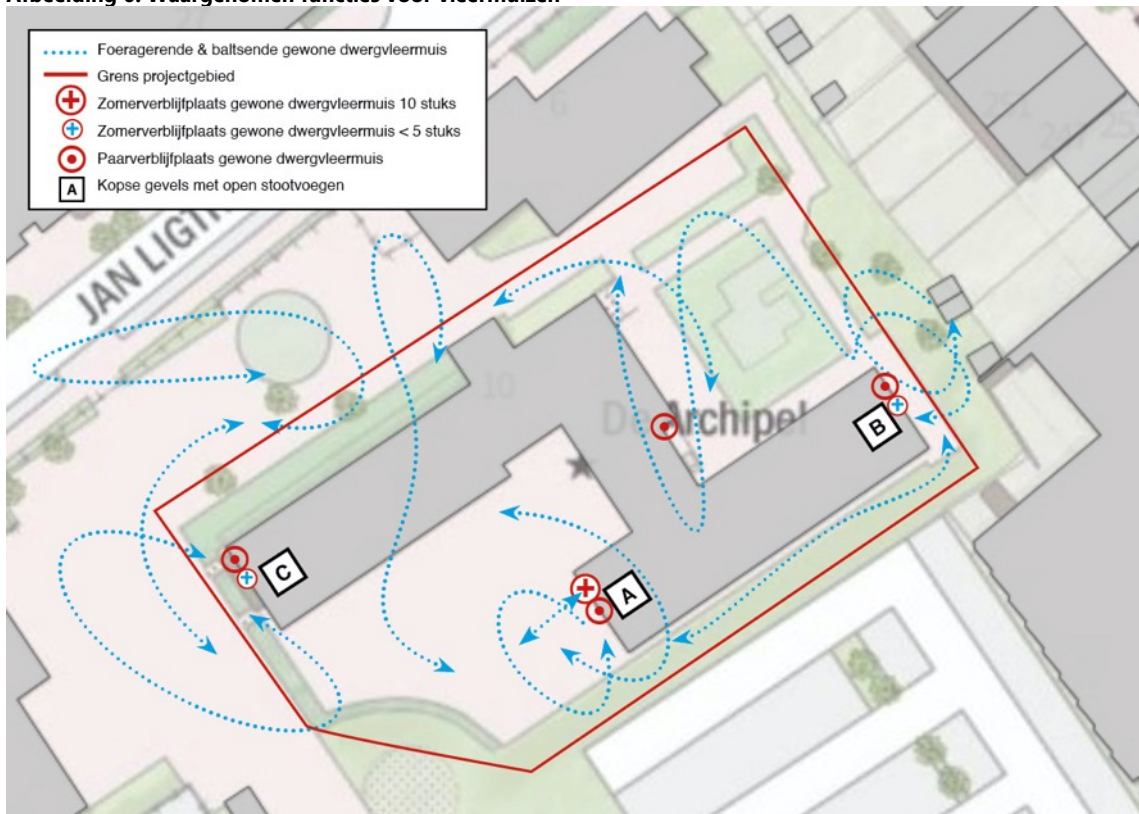
Afbeelding 4. Kopse gevel B



Afbeelding 5. Kopse gevel C



Afbeelding 6. Waargenomen functies voor vleermuizen



Waarnemingen vleermuizen augustus en september 2020

In het najaar (paarperiode) was de activiteit en de waarnemingen van vleermuizen in het onderzoeksgebied vergelijkbaar met de vorige onderzoeks rondes: Op dezelfde locaties in het onderzoeksgebied werden wederom meerdere foeragerende exemplaren van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Tijdens de onderzoeksrondte op 23 augustus 2020 zijn in totaal tussen de 10 à 12 dieren waargenomen. Het merendeel van de dieren werd ook baltsend waargenomen. Op een viertal locaties vlogen gewone dwergvleermuizen al baltsend rond specifieke locaties op de kopse gevels A, B, C en bij een hoek onder de daklijst aan de noordwestzijde van het schoolgebouw, zie afbeelding 6. Nabij de bovenste deur van de nooduitgang in kopse gevel C werden uitwerpselen van vleermuizen aangetroffen op het platform van de trap op dezelfde locatie waar de baltsende gewone dwergvleermuis werd waargenomen, zie afbeelding 5. De waarnemingen duiden op de aanwezigheid van in ieder geval 4 paarverblijfplaatsen, zie afbeelding 6. Vermoedelijk worden ook de vastgestelde zomerverblijfplaatsen als paarverblijfplaats gebruikt.

Tijdens de onderzoeksrondte op 18 september 2020 werden beduidend minder dieren waargenomen. De waargenomen gewone dwergvleermuizen vertoonden echter weer hetzelfde gedrag als tijdens het vorige onderzoek en hiermee werden de eerdere waarnemingen en conclusies bevestigd. In het schoolgebouw bevinden zich 4 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Binnen het projectgebied zijn geen middernachtzwermen aangetroffen die duiden op massawinterverblijfplaatsen. Andere soorten vleermuizen zijn niet waargenomen.

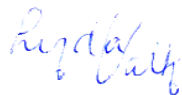
Conclusies

In het schoolgebouw van de Archipel aan de Jan Ligthartstraat te Rotterdam zijn drie zomerverblijfplaatsen (met mogelijk paarverblijf functie) en vier paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Gezien de stabiele en continue aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis en het gebruik van het schoolgebouw als verblijfplaats door de gewone dwergvleermuis is het aannemelijk dat de vastgestelde zomer- en paarverblijfplaatsen ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden. Het projectgebied en de directe omgeving hebben een functie als foerageergebied.

Met de sloop van het schoolgebouw en de herontwikkeling worden verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord en vernietigd. Daarom zijn voor deze werkzaamheden een ontheffing van de Wet natuurbescherming en mitigerende en compenserende maatregelen benodigd.

Indien u naar aanleiding van deze briefrapportage vragen hebt, kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,



Ir. Linda van der Valk

Postbus 225

1970 AE IJmuiden

Linda@dresmevandervalk.nl